

Spis treści

Przedmowa do wydania polskiego (<i>Elżbieta Hałas</i>)	XI
Od Wydawcy	XXXIII
Florian Znaniecki i jego życie (<i>Helena Znaniecka Lopata</i>)	XXXV
Wybrane dzieła Floriana Znanieckiego	XLV
[Część pierwsza. Zakres socjologii]	1
Rozdział 1. Czym jest socjologia?	3
1. Zbieżności i rozbieżności stanowisk wśród socjologów	3
2. Socjologia jako nauka o społeczeństwie	7
3. Czy społeczeństwa pojmowane zgodnie z definicją dziewiętnastowiecznych socjologów i ich następców poddają się klasyfikacji?	12
4. Socjologia jako nauka o człowieku	16
5. Socjologia jako nauka o interakcjach społecznych	18
6. Współdziałanie społeczne a systemy społeczne	22
Rozdział 2. Pola badań socjologicznych	27
1. Koncepcja pola badań	27
2. Miejsca zbiorowych spotkań	30
3. Habitaty społeczności	36

4. Miasta jako pola badań	45
5. Regiony metropolii	50
6. Świat współczesny jako pole badań	58

Rozdział 3. Humanistyczne a naturalistyczne podejście do pól socjologii 59

1. Naturalistyczne założenia wyjściowe w badaniach ludzkich zbiorowości	59
2. Dane przestrzenne jako wartości ludzkie	65
3. Podejście humanistyczne do populacji	73
4. Humanistyczne przededefiniowanie potrzeb ludzkich	87
5. Przededefiniowanie procesu zaspokajania potrzeb	92
6. Humanistyczne przededefiniowanie technik materialnych	101
7. Podsumowanie i wnioski	107

[Część druga. Relacje społeczne] 109

Rozdział 4. Studia nad relacjami społecznymi w społecznościach 111

1. Wstęp	111
2. Wielość i zróżnicowanie działań oraz reakcji społecznych w obrębie społeczności	113
3. Poszukiwanie wybranych relacji społecznych w obrębie społeczności	116
4. Wpływ konfliktów społecznych na relacje społeczne	120
5. Generalizacje socjologiczne dotyczące relacji społecznych	124
6. Teoria zależności relacji społecznych od czynników psychologicznych	128
7. Teoria zależności relacji międzyjednostkowych od środowiska społecznego	130
8. Teoria zależności relacji społecznych od całokształtu kultury	135
9. Wnioski	140

Rozdział 5. Relacje matka–dziecko 143

1. Socjologiczne znaczenie relacji matka–dziecko	143
2. Różne koncepcje macierzyństwa	146
3. Odrzucenie dziecka przez biologiczną matkę	148

4. Akceptacja dziecka przez matkę	151
5. Obowiązki matki w odniesieniu do ciała dziecka	153
6. Obowiązek matki, aby uczynić dziecko świadomym partnerem w ich relacji	160
7. Obowiązki w dziedzinie kierowania procesem wychowania	164
8. Obowiązki dziecka względem matki	170
9. Obowiązek wdzięczności	172
10. Powierzanie wybranych maczynych obowiązków innym	174

Rozdział 6. Relacje braterskie 177

1. Więzi społeczne między rodzeństwem	177
2. Tworzenie oraz poszerzanie relacji między braćmi	180
3. Dobrowolne tworzenie relacji podobnych do braterstwa	183
4. Braterski obowiązek sympatycznego rozumienia	186
5. Wzajemna pomoc w formie darów	188
6. Wzajemna pomoc poprzez czynne usługi	191
7. Współpraca	194

Rozdział 7. Relacje małżeńskie i erotyczne 197

1. Różnice między relacjami małżeńskimi a erotycznymi	197
2. Wspólny cel relacji małżeńskich	200
3. Wybór partnerów małżeńskich	206
4. Zaślubiny	210
5. Wzajemne obowiązki męża i żony	212
6. Wybór partnerów w relacjach erotycznych	215
7. Wzajemne obowiązki kochanków	220
8. Rozszerzenie ideałów erotycznych na relacje małżeńskie	226

Rozdział 8. Uprzejme relacje towarzyskie 231

1. Wspólna przyjemność jako cel uprzejmych relacji towarzyskich	231
2. Uprzejme relacje towarzyskie na dworach książęcych	234
3. Relacje między mężami stanu a gośćmi	238
4. Swobodne uprzejme relacje towarzyskie wśród szlachty	240
5. Upowszechnienie się uprzejmych relacji towarzyskich wśród kapitalistów i przedstawicieli poszczególnych profesji	243
6. Wartość osobista jako kryterium w wyborze partnerów uprzejmych relacji towarzyskich	246
7. Obowiązki partnerów w uprzejmych relacjach towarzyskich	249

Rozdział 9. Integracja relacji społecznych	253
1. Powiązania między relacjami społecznymi	253
2. Integracja uprzejmych relacji towarzyskich	254
3. Integracja relacji społecznych między ojcem a jego potomkami	256
4. Integracja relacji społecznych między dzieckiem a różnymi dorosłymi	260
5. Inne przykłady zintegrowanych relacji	264
Rozdział 10. Koncepcja roli społecznej	267
1. Wspólne wyróżniki zintegrowanych relacji społecznych	267
2. Uczestnictwo jednostki w rozmaitych systemach relacji społecznych	268
3. Koncepcja roli	270
4. Definicja roli społecznej poprzez porównanie z rolą teatralną	272
5. Rozbieżne koncepcje dotyczące uczestnictwa jednostki w życiu społecznym	276
Rozdział 11. Osoby	281
1. Standardy osobistej zdatości	281
2. Standardy płci i wieku	282
3. Dziedziczne cechy biologiczne	283
4. Sztuczne cechy cielesne	285
5. Dziedziczne cechy psychologiczne	287
6. Oszacowanie indywidualnych zdolności na podstawie obserwacji wcześniejszych dokonań	294
7. Akceptacja nowo przybyłych na podstawie rekomendacji cieszących się autorytetem sędziów	298
8. Przymusowa akceptacja osób wyznaczonych przez silnych przywódców	301
Rozdział 12. Kręgi społeczne	303
1. Zróznicowanie kręgów społecznych w zależności od cenionych wartości	303
2. Wielkość kręgów społecznych w obrębie społeczności	306
3. Ekspansja kręgów społecznych poza obręb społeczności	309
4. Trwanie kręgów społecznych i ich organizacja	313

Rozdział 13. Prawa osobiste	323
1. Socjologiczna koncepcja praw	323
2. Czy istnieją jakiekolwiek powszechne prawa?	327
3. Prawo do osobistego prestiżu	329
4. Symboliczne manifestacje prestiżu	336
5. Prawo jednostek podrzędnych do uznania ich zasług przez jednostki nadrzędne	340
6. Prawo do osobistego poważania przez równych sobie	343
7. Prawo do bezpieczeństwa fizycznego	346
8. Prawa ekonomiczne	349
9. Prawo do sympatetycznego rozumienia	354
10. Prawo do akceptacji autorytatywnych sądów	357
11. Prawo do egzekwowania posłuszeństwa	360
12. Prawo do podejmowania nowych działań	364

Rozdział 14. Funkcje osobiste	369
1. Koncepcja funkcji osobistej	369
2. Określone obowiązki względem poszczególnych jednostek	373
3. Ogólne obowiązki w obrębie szerokich kręgów społecznych	375
4. Obowiązki jednostki względem własnego kręgu społecznego jako zorganizowanej grupy społecznej	378
5. Obowiązki członków zorganizowanych grup względem osób z zewnątrz	381
6. Obowiązki względem samego siebie	383
7. Uwzorowane kulturowo działania, poprzez które są wypełniane obowiązki społeczne	386
8. Klasyfikacja ról społecznych ze względu na ich funkcje	390
9. Podejście ewolucyjne do historii ról społecznych	393

Rozdział 15. Role w społecznościach plemiennych	397
1. Pierwotne zróżnicowanie ról społecznych	397
2. Role społeczne kobiet jako matek	398
3. Wyłonienie się niematerialnych ról kobiet	403
4. Zróżnicowanie ról męskich w społecznościach plemiennych	406
5. Magiczno-religijne role mężczyzn	407
6. Techniczne funkcje mężczyzn	410
7. Funkcje ekonomiczne w społecznościach plemiennych	412
8. Funkcje moralne	416

9. Role wojowników	418
10. Funkcje uregulowane przez wzory estetyczne	424
11. Jak badać ewolucję historyczną ról społecznych?	426
Rozdział 16. Role społeczne królów	427
1. Królowie jako władcy państw	427
2. Funkcja religijna królów	432
3. Funkcja militarna królów	435
4. Funkcja polityczna królów	437
5. Prawa królów	443
6. Ewolucja historyczna ról społecznych po uformowaniu się królestw	446
Rozdział 17. Różnicowanie funkcjonalne ról religijnych	449
1. Funkcje publiczne kapłanów w stolicach	449
2. Funkcje prywatne kapłanów	452
3. Kapłani jako pisarze	453
4. Kapłani jako nauczyciele	455
5. Role innowatorów religijnych	457
6. Role kapłanów jako misjonarzy	460
Rozdział 18. Różnicowanie ról wojowników	465
1. Podziały terytorialne	465
2. Różnicowanie ról społecznych wojowników	466
3. Specjalizacja wojowników w technikach ofensywnych oraz defensywnych	469
4. Specjalizacja w zależności od środków transportu	471
Rozdział 19. Ewolucja ról politycznych	475
1. Funkcje polityczne króla	475
2. Ewolucja ról sędziów i prawników	476
3. Ewolucja ról prawodawców	477
4. Ewolucja ról administracyjnych	481
5. Role dyplomatyczne	487
Indeks nazwisk	491